

Ca-Nostra

EPOCA SEGONA
ANY VI : NÚM. 127

SETMANARI MALLORQUI
Inca, 5 Setembre de 1925

Redacció Administració
Murta, 5. - Inca

Aniversari del Setmanari SÓLLER

El nostre estimat confrare *Sóller* ha complit el corantè aniversari de la seva fundació. La premsa de Mallorca ha fet mèrit de la labor persistent del seu Director, don Damià Marquès Arbona.

Veritablement sostenir un setmanari de poble coranta anys, són moltíssims d'anys. Ningú s'en podrà fer tant de càrreg com els qui s'han dedicat un poc an aquesta classe de treball. La tasca del periodista de si ja és ingrata. Però com un hom la pren com un ofici, com uu mitjà d'aguanyar-se la vida, sab que si la seva labor no és agràida al menys és remunerada amb un sou més o manco satisfactori. En canvi, el setmanari del poble rural no viu de la publicació, treballa per amor a l'art, robant moltes vegades, hores al descans, una setmana i un'altra setmana, un any i un altra any; però quant es tracta d'una exemplaritat de coranta anys hi ha que acudir an En Marquès de Sóller, únic cas que coneixem.

Cal confessar que sols un gran ideal, un gran amor al poble ha pogut sostenir el Director del «Sóller» en la seva llarga i menemèrita tasca.

Jo me figur que, durant aquest vuit lustres, som estat testimoni de la vida polent de la ciutat de Sóller, que he vist les seves actuacions polítiques, el seu floriment co-

mercial i agrícola, el seu progrés amb tot el seu afany de cultura i de l'esperit; i que al marge de d'això, estava el Director del «Sóller», que, com qui no esser-ne res, heu empenyia tot, heu il lustrava tot, heu historiava tot, essent el millor element de campanya i propaganda de tota iniciació digne que s'ha desplagada an aquella hermosa ciutat, en aquest temps de evolució i modernitat.

L'obra del senyor Marquès té per tots el qui estimam la llengua materna un caire ben apreciable, i és l'amor fervent en que mira tot lo nostre, és a dir, tot lo que fa cara de mallorquinisme. La plana del setmanari dedicada a *l'agre de la terra*, és, sens dupte, la col·lecció més completa del principals articles literaris, poesies, llegendes i contarelles, no faltant-hi articles de sociologia del nostres autors. I ell mateix nutreix sempre seguit aquella plana setmanal, genuinament mallorquina, en la seva feconda ploma.

Si demunt aquesta tasca espiritual hi posam la part editorial de la publicació llavor l'obra del Director-propietari puja immensament de valor. No sabem si l'administració del *Sóller* dóna per cubrir les bestretes, per més que els sollerics són patriotes i estimen el seu setmanari i pocs seràn els emigrants que no vulguen la subscripció. De totes maneres, no duptarien en afirmar que, no remunera l'esforç que suposa l'editorial de les dotze planes que pu-

blica, esforç que posat en l'empresa més xereca li donaria més rendiment.

Per tants de sacrificis i constància, cal saludar el senyor Marquès en el corantari de la fundació del *Sóller* i tenir-lo en gran estima i consideració, com un dels homes que han fet més per Mallorca i, sobretot, per la bella Ciutat de la dorada fruita.

MIQUEL DURAN.

LES ÀVIES

Lloem les àvies de clara memòria
altes princeses d'un regne enyorat
ara qui els anys auriolen de glòria
el seu recort qui se pert en la història,
llibre del temps a l'atzar fullejat.
Ai, qui el sabia l'ha pronte oblidat!

Nostra infantesa les veia, insegures,
febles al pes de tant viure i patir,
fades gentils d'incentes ventures
qui endevinaven secretes fretures
i nostres mals tots sabien guarir.
Ai pobre cor qui no ha saps agrair!

De fines mans en l'ivori, atrevides
reien les gemmes en l'or dels anells;
tornassolava les sedes florides
el voleiar de les ales ardides
d'amples ventalls amb florestes i aucells
Ai, tiges seques d'esplèndids ramells!

Belles que oïren les altes passades
d'algun elis trovavador estantís
qui, en el redòs de les llargues vetlades
en els seus àlbums firmava balaües
pel premi fàcil d'un gràcil somris.
Ai, com la bruma s'esfuma l'ençís!

I de llurs festes un dia aclarides
d'un raig d'amor, als calaixos més vells,
en l'abandó de les ombres jaquides,
broden les arnes les deixes marcides,
cintes i fiocs amb daurats cascavells.
Ai, la recança d'uns dies més bells!

Ressò perdut de minuès i pavanès,
flonja opulència de seda i domàs,
fina remor de convarses galanes,
secrets d'amor d'unes dames ufanes
a cau d'orella d'algun senyoràs...
Ai, cendra amarga d'encant i solaç!

Visió flotant en l'ensomni d'una hora
encativada pel nostre neguit,
quan ja la rosa de llum se'ns esflora
i un degotiç de quimera qui plora
el plant amara del cor revellit.
Ai, tota espurna s'ès fosa en la nit!

Elles amb una joiosa alegria
peixiren l'au dels ensomnis primès.
qui, al pas de llurs joventut, volaria ..
Tot una edat animaren un dia
d'aquell passat qui no torna mai més.
Ai, feble cor que hi cercaves recés!

I are les veim dins les vases daurades,
i el seu esguard, una mica entristit,
tan dolorós ès que sembla a vegades
com si demanin llurs boques tancades
una oració que tal volta no hem dit.
Ai, mescla Amor la enyorança i l'oblid!

JOAN PONS

Un Contrast alarmant per als francesos

LA XIFRA DELS NAIXEMENTS NO PARA D'AUMENTAR A ALEMANYA I NO PARA DE DISMINUIR A FRANÇA.

El diari de París «Le Matin» publica el següent article signat per Jean d'Orsay:

«Els resultats complets i definitius del cens del Reich han estat publicats fa poc, i a continuació va un resum del quadro que presenta la brutalitat de les xifres del moviment de població alemanya durant l'any 1924, en comparació al de 1923, sense tenir en compte el territori del Sarre:

Any 1923: Naixements, 1.241.364; morts, 868.403; excedents, 432.961.

Any 1924: Naixements, 1.268.542; morts, 759.604; excedents, 508.878.

Aquesta estadística pot passar-se de comentaris. No obstant, ens sembla oportú fer dues observacions per a completar-la: Primer: Encara que sembla que la doctrina de Malthus faci alguns adeptes a l'altra banda del Rin, la xifra dels naixements segueix augmentant; la proporció dels naixements, que és ara de 28 per matrimoni, ha augmentat en un 50 per 100 amb referència a l'any passat, i si hom es refereix als primers mesos de 1925, hom pot assegurar que aquesta proporció arribarà, el vinent desembre, a tres naixements per matrimoni.

Per altra part, s'ha de remarcar molt particularment la formidable baixa en les defuncions d'Alemanya: prop de 100.000 morts de menys en 1924 que en 1923. També s'ha de subratllar molt clarament que aquesta disminució fa referència, en gran part, a la mortalitat infantil, la qual ha passat de 170.441 a 137.282 i si hom es remunta a onze anys enrera—en 1913—resulta disminuïda de 15'1 per 100 a 10'8 per 100. I els metges alemanys, que no volen parar-se per aquest camí tant bo, diuen que dins de deu anys, arribaran a reduir-la a menys del 7 per 100.

Ara girem una mirada—entristidora—cap al moviment de població francesa: Durant 1924 a penes va augmentar de 70.000 futurs ciutadans, i sembla, així, que l'augment no arribarà enguany a aquesta xifra «França té avui la natalitat més baixa d'Europa», i la seva terrible mortalitat és de 17 per 100 contra 10'8 per 100 a Alemanya!

Si per altre costat, considerem la repartició de la població en referència a la superfície, arribem a aquesta altra constatació enutjosa de què, en un quilòmetre quadrat hi ha 72 francesos, 130 alemanys, 130 italians, 210 holandesos, 250 anglesos i 250 belgues. Així, doncs, al tros de terra en què trobem un francès, hi viuen dos alemanys, quatre anglesos i quatre belgues.

Aquesta densitat de població dels nostres veïns i la nostra angoixant disminució de natalitat tenen la seva repercussió directa i inquietant entre nosaltres, ja que han vingut a instal·lar-se a França prop de tres milions d'estrangers: 700.000 italians, 550.000 espanyols, 500.000 belgues, 4.000 russos, 200.000 polonesos, 100.000 portuguesos, 70.000 anglesos, 60.000 americans, 60.000 suïsos, 25.000 luxemburguesos,

15.000 grecs, 15.000 alemanys, 15.000 armenis i 100.000 algerins, tunessis i marroquis.

Es vol un exemple típic d'aquesta invasió estrangera? Al departament de l'Isser, per una població decreixent de 525.000 francesos, hi trobeu, avui, 270.000 estrangers, quan, abans de la guerra, només n'hi havia 13.000! Si aquesta progressió segueix—i sembla que no ha de parar—dins de pocs anys hi haurà a l'Isser tants estrangers com francesos. Llavors la qüestió de l'«assimilació»—obra de llarga alienada sotmesa fatalment a l'equilibri demogràfic—esdevé impossible de resoldre.

Ja fa molt de temps que hom diu i escriu: la font de la riquesa i de la força d'Alemanya està en la seva forta natalitat.

Per això «Le Matin» ha llençat el seu crit d'alarma i de reunió, citant per xifres l'exemple encoratjador del departament de Meurthe-et Moselle, i per això també França, si no vol ésser colonitzada per l'estranger o desaparèixer un dia del mapa del món, ha d'establir, sense retard, una «política de la natalitat».

Aquesta política no dividirà els francesos; al contrari, els unirà en una mateixa preocupació de l'esdevenidor i de grandesa de llur país.»

DE «LA VEU DE CATALUNYA»

† NOSTROS AMICS DIFUNTS

A Ciutat ha mort donya Catalina Prats i Mir, mare del M. I. Sr. don Joan Queglas, Canonge.

Era Mare d'una nombrosa família que sabé agombolar i educar cristianament en son caràcter bondadós, diligent i alegre, a pesar que la Dolor moltes vegades l'havia visitada, puis va veure desaparèixer durant sa llarga vida a molts dels seus fills. Ara feia uns quants anys que son fill Canonge la se'n havia manada a viure amb ell a Ciutat.

Acompanyam en son dol al Doctor Quetglas i demés família per una pèrdua tant sensible, tot pregant per l'etern descans de l'ànima de la difunta, al cel sia.

Cronica d'Inca

Dia 30.—A la Parròquia, després de l'ofici major, es canta un Tedeum per a dar gràcies a Deu per haver prèss pocessori de la Mitra de Mallorca el Doctor Llompart.

Dia 3 de setembre.—Assisteix molt de concur a nostro dijous, fent-se moltes bar-rines.

El preu del bessó no va variar gaire de la setmana anterior, pagant-se a 222'50 pessetes el quintà.

Se deia que l'esplet de la metlla engriany era primet i no ès estat així. Si be ès vè que en alguns redols del terme d'Inca mai havia estada l'anyada tant dolenta, en al-tres encontrades ès abundant. A molts de pobles de Mallorca la cullita ès grossa del tot, com a la veïna villa de Sansellas, que se veu per les grans partides que porten a nostre comers.

Dia 5.—Passen per Inca les colònies es-colars que costetja l'Ajuntament de Ciutat, una de nins i un'altra de nines, manades per sos respectius directors i auxiliars. Van a visitar al Santuari de la Mare de Deu de Lluch. Les acompanya el reigidor encarregat d'elles, nostre bon amic don Miquel Porcel, Mestre Nacional.

SOLUCIÓ A LA FUGA DE LLETRES DEL NUMERO PASSAT

Es vespre em dirà la nina

oh mon pare que me duis

—Oh mirai de los meus uis!

jo'f dug una guafarina.

FUGA DE LLETRES

N. s. q. h. h. n l. s e. nç ns.
 n d. s. c. nç ns. d. m. f. rr.,
 q. q. n l. s s. nt. c. nt. r.
 s. mpr. 'm f. n v. n. r fr. st. s.
 Tr. st. s. m. f. n v. n. r.
 p. r. t. nt. d. lç. fr. st. s.
 q. t. n-d. -b. s. nt. s s. mpr.
 c. nt. r. c. nç. ns. d. m. f. rr.

DIÀLEC ENTRE UNS CASATS NOVELLS

Ella.—Jo t'encoman molt a Deu Joa-net?

Ell.—I jo també, sobretot d'ançà que som casats.

Ella.—A veure: i que li damanes an el bon Jesús?

Ell.—Ai Garridal tu qui ests tant sabu-da. Li deman que més me convendria que sabesses tenir molta paciència.

MERCAT D'INCA

Preus que retgiren a nostro mercat.

Bessó	a	222'50	el quintà.
Blet	a	27'50	la cortera
Xexa	a	28'00	id.
Sivada	a	19'00	id.
id. forastera	a	18'50	id.
Ordi	a	16'00	id.
id. foraster	a	15'50	id.
Faves pera cuinar	a	37'00	id.
Ordinarias veies	a	33'00	id.
id. por bestia novelles	a	22'50	id.
Blat de les Indies	a	37'50	els 100 kls.
Monjetes de confit	a	45'00	id.
id. Blanques	a	44'00	id.
Siurons	a	00'00	id.
Fasols	a	00'00	id.
Garroves	a	08'50	el quintà
Forcs grassos	a	00'00	la arrova

En la nostra imprenta se ven una guillotina emprada en bon estat, per haver-se proveit d'una de més potència.

GVILLEM COLOM I FERRA

L'AMOR DE LES TRES TARONGES

I ALTRES POEMAS

Se venen an aquesta imprenta.

Amb censura eclesiástica.

Tip. Durán-Inca